

AKTUELNA SOCIOLINGVISTIČKA PITANJA U AMERICI

Sunaj Hadžija

Univerzitet u Novom Pazaru

Novi Pazar, Srbija

sunaj.hadzija@uninp.edu.rs, ORCID: 0009-0000-5438-5602

Apstrakt

Rad ispituje aktuelna sociolingvistička pitanja u Americi. Aktuelna sociolingvistička pitanja u Americi obuhvataju varijante engleskog jezika koji se govori u Sjedinjenim Državama, obuhvataju domaće varijante govornika i uključuju etničke varijante poput Afroameričkog engleskog jezika kao i engleski jezik američkih starosjedelaca i američkog slenga. Istorijski gledano, korene američkog engleskog jezika pronalazimo kod engleskih doseljenika iz sedamnaestog veka sa istočne obale. Prvi koji su izvršili formativni uticaj na američki engleski jezik su Škoti iz Alstera i njihov govor koji ima direktan nastavak uticaja na apalački engleski jezik. Kasnije će i veći broj drugih evropskih nacionalnosti koji su kroz svoju istoriju emigrirali u Americi, kao što su Nemci, Skandinavci, Holandani, Francuzi, Poljaci i Italijani doprineti razvoju engleskog jezika u Americi.

Ključne reči: Sociolingvistika, Aktuelna sociolingvistička pitanja u Americi, engleski jezik američkih starosjedelaca i Afroamerikanaca, američki sleng.

CURRENT SOCIOLINGUISTIC ISSUES IN AMERICA

Abstract

The paper examines current sociolinguistic issues in America. Current sociolinguistic issues in America include a variant of English language spoken in the United States, and include domestic variant of native speakers, as well as ethnic variats such as African American English and Native American English and American slang. Historically, the roots of Native American English are found in seventeenth – century at the first immigrants from the East Coast. The first to exert a formative influence on American English were the Scots of Ulster and their influence, which had a direct continuation in Appalchian English. Later, a large number of other European nationalities who emigrated to America throughout their history, such as Germans, Scandinavians, Duthc, French, Poles and Italians, also contributed to the development of the English language in America.

Keywords: Sociolinguistics, Current Sociolinguistic Issues in America, English language of Native Americans and African Americans, American Slang

UVOD

Jezik je jedan od najmoćnijih simbola društvenog ponašanja. U normalnom prenosu informacija putem jezika, jezik koristimo da bismo poslali društvene poruke o tome ko smo i odakle dolazimo. Često je teško shvatiti koliko možemo da sudimo o nečijem poreklu, karakteru i namerama na osnovu njegovog jezika ili dijalekta.

Dakle, naš akcenat i naš govor pokazuju odakle dolazimo (Trudgill, 2000, str. 2). To primećujemo kad god naiđemo na nepoznatu reč ili čujemo nekoga kako muca, sa stranim akcentom, dijalektom ili jezikom, ili kada sretne posebnog veštog govornika ili dobrog pisca na jeziku koji koristimo (Bugarski, 2003, str. 11). Jezik igra važnu ulogu u našim životima (Bloomfield, 1956, str. 3). Svuda ljudi žive u grupama, u zajednicama koje su nužno sastavljene od ljudi, ali se po određenim karakteristikama razlikuju od drugih ljudskih grupa. Dakle, opšta sposobnost ljudi da koriste jezik uvek se manifestuje u određenom jeziku, određenom jeziku određene zajednice, koji se na neki način razlikuje od drugih jezika. Prema tome, jezik osobe se određuje na grupnom ili sociološkom nivou, kao pripadnika društvene zajednice koji koristi postojeći jezik (Bugarski, 2003, str. 12). S obzirom na društvenu ulogu jezika, logično je da se jedan deo proučavanja jezika koncentriše na ulogu jezika u društvu. Kako određene kulture širom sveta šire svoju komunikacijsku bazu, a međuljudski odnosi dobijaju sve veći značaj, sociolingvistika postaje sve važnija oblast proučavanja. Sociolingvistika je relativno mlada disciplina. Uprkos nekim ranijim nagoveštajima postojanja naučnog interesovanja za pristupanje jeziku sa onih pozicija koje će kasnije biti u središtu sociolingvističkih istraživanja, ona stvarno i zvanično počinje postojati tek u sedmoj deceniji XX veka (Radovanović, 1986, str. 219). Zvanično se nastanak sociolingvistike, kao međudiscipline sa definisanim predmetom i ciljevima naučne analize, vezuje za Sjedinjene Američke Države i 60-te godine ovoga veka. Intelktualni supstrat u ulozi inspiracijskog izvorišta uslova za pojavljivanje sociolingvističkih interesovanja trebalo bi, svakako, potražiti pre svega u naročitom kulturnom i duhovnom miljeu te zemlje, čija se obeležja pokazuju i kroz tamošnja lingvistička zbivanja u celom XX veku, a naročito u tradiciji antropoloških, antropolingvističkih (Boas, Sapir, Vorf, i dr.), zatim psiholoških i psiholingvističkih, etnoloških i etnolingvističkih, uporednih kulturoloških i semioloških istraživanja, onih u oblastima socijalne psihologije i napokon, etnologije (Radovanović, 1986, str. 242). To su i tradicija proučavanja različitih oblika nejezičke društvene interakcije, zatim bihejviorističko intelektualno okruženje u mnogim naukama u toj zemlji, "tagmemička" lingvistička teorija o jeziku kao obliku čovekovog ponašanja, itd. Osnovni elementi pobrojanih tradicija, kao što je poznato, iznikli su iz potrebe da se popišu, i ispituju jezici i kulture naroda bitno drugačijih od indoevropskih (prvenstveno američke starosedelačke kulture i njihovi jezici), što je prirodno nalagalo i stalno traganje za novim teorijskim uvidima i metodološkim pristupima, a naročito za najpodesnijim deskriptivnim postupcima kao što su tehnike prikazivanja i pojmovno-terminološka aparatura (Radovanović, 1986, str. 242). Sve to bilo je podržavano i situacijom izrazite rasne, etničke, pa i jezičke heterogenosti američkog društvenog miljea, njegovom naglašenom raslojenošću i dinamičnom promenljivošću. Otuda je na primer jedan od prvih sociolingvističkih projektovanih zahvata u jezičku problematiku Sjedinjenih Američkih Država bio proučavanje sociolekata, dakle socijalnih dijalekata – u okrilju socijalne dijalektologije najreprezentativnije zastupljeno Labovljevim proučavanjem socijalne stratifikacije engleskog jezika u Njujorku (Labov, 1966). Dakle, sociolingvistika istražuje jezičke stavove među velikom populacijom na nacionalnom nivou. Sociolingvistika

proučava kako jezik funkcioniše u našem svakodnevnom govoru, medijima kojima smo izloženi, društvenim normama, politici i zakonima koji se odnose na jezik (Wardhaugh i M. Fuller, 2015, str. 21). Osnovna premisa sociolingvistike je da je jezik promenljiv. Ona proučava dijalekte, odnosno bilo koju regionalnu, društvenu ili etničku raznolikost jezika. Prema ovoj definiciji, engleski koji se uči u osnovnim i srednjim školama je samo jedan dijalekat savremenog američkog engleskog jezika i obično se naziva američki engleski ili uređeni američki engleski jezik. Govornici u urbanim sredinama na severu Amerike menjaju izgovor samoglasnika na sistematski način. Na primer, neki govornici iz Čikaga, Klivlenda i Detroita, izgovaraju reč „bat“ tako da zvuči kao „bet“ i „bet“ tako da zvuči kao „but“ (Wolfram i Shilling, 2016, str. 72). Sociolingvisti su svesni ideologija koje uokviruju narodne varijante kulture, oni se jednoglasno izjašnjavaju protiv primene principa jezičke podređenosti (Lippi – Green, 2012). Istovremeno, mora se razumeti da sociolingvisti nisu ideološki neutralni; zapravo Džonson primećuje da su lingvisti „kao i svi drugi zainteresovani društveni akteri – „ideološki posrednici“ koji se ne nadmeću za autoritativnu entekstualizaciju, odnosno pokušavaju da utiču na čitanja jezičkih debata koja će na kraju postati dominantna“. Milroy smatra da će „tvrdnje koje stoje u suprotnosti sa popularnim ideologijama biti priznate, a da će se u javnosti tumačiti kao ideološke“ (Milroy, 2001, str. 624). Sociolingvisti opravdavaju svoje ideologije na osnovu rigorozne, specijalizovane ekspertize u analizi jezika kao vida naučnog istraživanja. Najaktuelnija proučavanja američke sociolingvistike su engleski jezik kojim govore američki starosedeooci i Afroamerikanci. Engleski jezik kojim govore američki starosedeooci i Afroamerikanci je veoma važan, jer je vezan za identitet, a ne geografsku lokaciju.

Aktuelna sociolingvistička pitanja u Americi

Jedno od najaktuelnijih pitanja američke sociolingvistike je jezik američkih starosedelaca. Čim su se istražitelji počeli baviti ovim pitanjima, problem položaja i jezika starosedeooca Amerike postao je od velikog interesovanja, a spekulacije o njihovom poreklu i odnosima pojavljuju se još u ranim opisima Novog sveta. Vrlo rano se nastojalo dokazati da se određeni delovi verovanja i običaja američkih starosedelaca slažu s onima iz Starog sveta. Takvi sporazumi smatrani su dokazom da američki starosedeooci pripadaju jednoj od rasa pobrojanih u bibliskoj istoriji; a teorija da oni predstavljaju izgubljena plemena Izraela bila je često iznošena i dugo se održala (Boas, 1911, str. 6). Na sličan način su uočene analogije između jezika Novog i Starog sveta, a mnogi istraživači i sada veruju da su uspostavili takve odnose. Pokušavano je i da se dokažu sličnosti u izgledu između američkih rasa i drugih rasa, te da se tako utvrdi njihov položaj među rasama Starog sveta. Američki starosedeooci govore na različitim jezicima. Jezici kojima govore američki starosedeooci spadaju u pedeset različitih jezika koji se govore na tlu Amerike i Kanade. Temelji razvoja sociolingvistike u Sjedinjenim Američkim Državama u Kanadi su (etno) lingvistička istraživanja pod uticajem Boasa i Sapira (Halwachs, 2001, str. 194). Američka lingvistika otpočela je radom Franza Boasa, u kojem se bavio proučavanjima starosedelačkih jezika. I pre Boasa su ispitivani starosedelački jezici, ali prema obrascima klasične indoevropske gramatike, što nije davalo željene rezultate. Boas, iako odgojen u duhu tradicionalnih gramatičkih principa, nije im dozvolio da ga sputavaju u praksi. Brzo je shvatio da ima posla s vrlo specifičnim

gramatičkim strukturama koje se ne uklapaju u klasične gramatičke obrasce. On ističe smelu misao: jezik ima svoju unutrašnju logiku koja isključuje primenu nekog opšteg metodološkog principa; sam materijal nameće odgovarajuće metode analize (Ivić, 2001, str. 214). U najveća Boasova dostignuća spada "*Handbook of American Indian Languages*". To je značajan doprinos teorijskom izazovu razvoja deskriptivne metode, jer je više od skupa prikupljenog i poverljivog materijala (sa devetnaest jezika severnoameričkih Indijanaca). Boas je izneo svoja razmišljanja o izgledima za povećanje psihološkog znanja putem lingvističke analize, (Boas 1911, str. 26), što će kasnije postati omiljena tema američke lingvistike. Na odstupanje od klasične gramatičke paradigme uticale su jedinstvene okolnosti: jezicima američkih starosedeoaca nedostaje istorija pismenosti, a samim tim i prave istorije. Kao rezultat toga, istoricizam, koji opisuje klasičnu gramatiku, uvelike je eliminisan iz metodologije (Ivić, 2001, str. 214). Stoga se ispitivač koji proučava jezike američkih starosedeoaca mora fokusirati na opisivanju trenutnih jezičkih fenomena, odnosno mora biti na terenu sinhronije. Boas je bio jedan od prvih koji je sinhroni opis postavio u centar lingvističkih proučavanja, a on je i danas najaktuelnija tema američke sociolingvistike. Budući da mnogi istraživači veruju da je njihova kultura dominantna u odnosu na kulturu čiji jezik ispituju, Sapir, eminentni američki lingvista, smatra da se svaki istraživač mora udaljiti od ideologije da je njegova kultura dominantna u odnosu na kulturu čiji jezik ispituje (Sapir, 1949, str. 70). Sapir takođe misli da ne postoje primitivni jezici, svaki jezik je dovoljan zajednici koja se tim jezikom služi (Sapir, 1949, str. 5). Sapir je zagovarao deskriptivnu lingvistiku, koja je imala za cilj istraživanje različitih tipova jezičkih struktura. Unapredio je proučavanja jezika američkih starosedelaca. Njegov rad na klasifikaciji ovih jezika je bio od velikog značaja za dalji razvoj tipoloških studija. Sapir je zasnovao teoriju o jezičkim uzorcima (engleski: pattern): Na osnovu činjenice da sva ljudska bića u sebi imaju osnovni organizacioni sistem svog jezika, tj. model svih stvarnih mogućnosti koje jezik nudi za pružanje komunikacije. Kroz ove psihološke jezičke obrasce on izražava svoje misli mobilizacijom konkretnih jezičkih sredstava (Ivić, 2001, str. 217). Da bi se razumeo sastav "uzroka" koji regulišu jezičku praksu, način jezičke komunikacije u društvu obično zahteva dobro poznavanje kulturne atmosfere sredine u kojoj se jezik izučava. Ovo mesto u Sapirovim učenjima bilo je bitno za napredak američke lingvistike. Počeo je da uključuje "antropološka" lingvistička istraživanja u lingvističke programe. Sledeći konzistentnu teoriju o "obrascima", Sapir je definisao foneme kao kompleks psiholoških asocijacija koje su se spojile u "idealni glas". Odnosno, on se kao obrazac ugrađuje u određenu predstavu podsvesti, a konkretan primer glasa izgovorenog u skladu s tim se prikazuje i potom realizuje (Ivić, 2001, str. 218). Primenjivanje ovog metoda postaje osnova američke lingvističke metodologije. Bendžamin Li Vorf, Sapirovi učenik, proučavao je jezike američkih starosedelaca, pre svega jezik Asteka i Hopi starosedelaca. On je proučavao njihovu leksiku i gramatiku, i smatrao da gramatika bolje održava idejni svet vladara. Vorf smatra da su glagoli u jeziku Hopi starosedelaca vredni pažnje po svom bogatom i izražajnom razvoju verbalnih aspekata i glasova (Whorf, 1956, str. 51). Hopi plemena imaju tri vremena: faktičko ili sadašnje - prošlo, buduće i generalizovano ili

uzitativno. Hopi plemena su kategorisana u sedam klasa ili konjugacija, Avatovi, Mišongnovi, Šipaulovi, Šungopavi, Sičmanovi i Valpi, koje imaju neznatno različite sisteme fleksije, a Vorf proučava samo dve. Prva klasa je najveća, i ona sadrži nekoliko kategorija koje se ne nalaze u drugim klasama, među njima je i segmentativni aspekt. Segmentativni aspekt se gradi konačnom reduplikacijom korena i durativnim sufiksom – *ta* koji proizvodi promenu u značenju simpleksa sledećeg sloga. Fenomen označen korenom se manifestuje kao niz ponovljenih međusobno povezanih segmenata jednog velikog fenomena rastegnutog segmentnog sloga, čije je proširenje pretežno u jednoj dimenziji, bez obzira na vreme. Ovakvu promenu je najbolje ilustrovati primerom: reč ha'fi ima značenje "pod zaobljenim uglom" dok reč ha'fi'fita ima značenje "leži u vijugavoj liniji, praveći zaobljene uglove" (Whorf, 1956, str. 52). Hopi imaju jezik koji je opremljen da se nosi sa ovakvim fenomenima. To je zato što njihov jezik uspostavlja opšti kontrast između dve vrste iskustva, a taj kontrast odgovara kontrastu koji je, kako je nauka otkrila, sveprožimajući i fundamentalne prirode (Whorf, 1956, str. 55). Značajni američki lingvista je i Leonard Bloomfield, koji je kao i Sapir proučavao jezike američkih starosedelaca, ali ih je za razliku od Sapira proučavao mnogo manje. Blumfild je ostao uglavnom dosledno uzak u smislu naučnog interesa – lingvista. Možda se razlika u istorijskim ulogama između dva velika Amerikanca može sažeti na sledeći način: Dok je Sapir izgradio širinu integriranih i društvenih oblika karakterističnih za američke jezičke stručnjake, Blumfild je postavio osnovu za običnu američku fonetiku (Ivić, 2001, str. 218). Njegovo najznačajnije delo je *"Introduction to the Study of Language"* koje predstavlja specifične probleme zasnovane na Wundtovom konceptu jezika (Bloomfield, 1914, str. 3). Na njegovu opštu kulturu deluju ne samo lingvisti i psiholozi već i sociolozi. Najviše je, u ključnom momentu njegovog naučnog formiranja, uticao kontakt sa idejama američkog "bihejviorizma" (od engleske reči behavior = ponašanje). Bihejviorizam se odnosi na ideju da su sve razlike među ljudima uslovljene okruženjem u kojem žive i da su svi njihovi postupci reaktivni. To se događa kao odgovor na određene vanjske podražaje. Ponašanje otkriva ljudsku psihologiju koju je oblikovala okolina (Ivić, 2001, str. 220). Blumfild veruje da su činjenice jezika društvene činjenice, a ne lična psihologija (Bloomfield, 1914, str. 198). Stoga bi psihološka istraživanja trebala biti povezana s bihejvioralnim istraživanjima, jer se mogu koristiti za rigorozna eksperimentalna istraživanja, ali drugi direktniji pristupi intelektualnim fenomenima automatski se primenjuju u primeni subjektivnih kriterijuma. Jezičko ispitivanje mora biti strogo objektivno kako bi dalo adekvatne podatke o čoveku i njegovoj psihologiji. Blumfild zauzima svoje pravo mesto u lingvistici kombinovanjem osnovnih ideja ponašanja. Fizička (zvučna) strana jezika idealna je za objektivna i precizna istraživanja – stoga Blumfild posvećuje naučnu pažnju samo ovom fizičkom aspektu (Ivić, 2001, str. 220). Blumfild kaže:

Kada normalan govornik čuje strani dijalekat ili jezik, nailazi na dvostruku poteškoću. Njegove navike i percepcije dovode do glasova koji samo liče na one iz njegovog govora kao da su identični; dok tamo gde dva ili više glasa podsećaju na jedan od njegovih, govornik neće moći da napravi razliku između njih. Tako će Namac koji sluša engleski jezik pobrkati glasove *v*, *w*, *i* *wh*, *d* i *th*, *t* i *th*, *sh* i *z*, jer u svom jeziku ima samo jedan zvuk koji liči na svaku od ovih grupa. Druga poteškoća

leži u stvaranju stranih zvukova čak i kada se čuje njihov karakterističan glas, jer bi govornik tada mogao vremenom shvatiti razlike koje spomenuli, ali i dalje ne bi mogao da proizvodi odgovarajuće glasove. Ove poteškoće nam govore da koliko god imali dobro proučeni materijal o jezicima američkih starosjedelaca, nemoguće je dobiti bilo kakvu koncepciju o tome kako se reči u njihovom američkom engleskom jeziku izgovaraju (Bloomfield, 1914, str. 19).

Blumfild je proučavao algonkvinski jezik američkih starosjedelaca i smatra da ovaj jezik ima devedeset hiljada govornika (Bloomfield, 1946, str. 2). Blumfild je smatrao da algonkvinski jezici imaju tri vrste reči: imenice, glagole i priloge, kao i zamenice koje su podeljene na lične, pokazne, neodređene i upitne zamenice, ali je napomenuo da postoje i labavo spojeni modifikatori poznati kao "predglas" i "predimenica", koji mogu prethoditi glagolskim osnovama i imenicama (Lesourd, 1993, str. 16). Algonkvinski jezici su potporodica jezika američkih starosjedelaca; drugi jezici iz Algonske porodice jezika, slični algonkvinskom jeziku su vijot i jurok iz severozapadne Kalifornije. Treba ih pažljivo razlikovati od algonkvinskog jezika, koji je samo jedan od jezika mnogih jezika algonske porodice. Blumfild nije potcenjivao semantičke aspekte jezika, naprotiv, u duhu biheviorizma, bio je veoma zainteresovan za kovanje naučnih puteva ka plemenitom cilju: otkrivanje zakona ljudske psihologije. On smatra da se kroz objektivne opise stvarnih pojava, dostupnih za precizno istraživanje, dolazi postepeno. Tako, zbog svog opšteg teorijskog stava, on svesno ignoriše domene lingvističke analize. Jer dodirivanje semantičkih aspekata jezika implicira opasnost od skraćivanja subjektivnih kriterijuma. U uspostavljanju odgovarajućeg jezičkog pristupa, značenje se mora izbegavati (Ivić, 2001, str. 221). Blumfild kasnije pokreće novi metod koji je zasnovan na popisivanju i opisivanju svih položaja u koje mogu dospeti jedinice jednog jezičkog sistema, odnosno na određivanju distribucije jezičkih jedinica, Svadeš, koji je bio Sapiroov učenik, popularizovao je termin distribucije, izlažući metodološki princip proučavanja fonema u duhu Sapirove distribucionalističke koncepcije (Swadesh, 1934, str. 124), a lingvisti koji zastupaju ovaj metod nazivaju se distribucionalistima.

Afroamerički engleski jezik

Afroamerički engleski jezik (AAE) jezična je raznolikost koja je takođe identifikovana u dijalektologiji i književnim studijama kao nestandardni engleski jezik kojim govore Afroamerikanci. Od kasnih 1980-ih, termin se koristi dvosmisleno, jer se ponekad odnosi samo na crnce, ili kako je lingvistima poznat, afroamerički vernakularni engleski jezik (AAVE); dijalekat engleskog jezika kojim govore afroamerikanci u Sjedinjenim Američkim Državama. Tokom dvadesetog veka veliki deo istraživanja o afroameričkom engleskom jeziku bio je posvećen utvrđivanju koliko su afrički jezici imali uticaja na ovaj jezik te da li je to engleski dijalekat ili je arhaični opstanak kolonijalnog engleskog jezika kojim su govorili afroamerički radnici na plantažama Severne Amerike, ili je možda ovaj jezik potomak zapadnoafričkog pidžonskog engleskog jezika iz sedamnaestog veka. Mogućnost da je struktura afor Amerikanaca rezultat dekreolizacije je takođe proučavana. Konsenzus među sociolingvistima je da je afroamerički engleski jezik dijalekat koji se razlikuje od drugih dijalekata prvenstveno po višoj statičkoj

učestalosti nestandardnih karakteristika, kao što je spajanje *hasn't/haven't* i *isn't/aren't* kao *don't/didn't*. Tipološki afroamerički engleski jezik je blizu karipskim engleskim kreolima. Stoga neki lingvisti smatraju da afroamerički engleski jezik ima kreolsko poreklo. Opsežan opis afroameričkog engleskog jezika (AAE) poslednjih godina doveo je do prilično dobro uspostavljene tradicije proučavanja skupa sociolingvističkih aksioma (Wolfram, 2011, str. 34 - 52). Rikford smatra da afroamerički engleski jezik, ima tendenciju da bude u skladu sa terminološkim trendovima koji se razvijaju u okviru šire zajednice (Rickford, 1999, str. 221), i često su zamena za dublja sociopolitička i sociokulturna pitanja i promenjive tendencije samodefinisanja (Smitherman, 1991, str. 32 – 115). Većina uticajnih, ranih opisa afroameričkog engleskog jezika bila je fokusirana na lingvističku strukturu koja ga je razlikovala od idealizovanog glavnog američkog engleskog jezika, kao i od drugih dijalekata engleskog jezika, sa sekundarnim osvrtnom na društvene grupe koje će najverovatnije pokazati ove strukturne osobine. Fasold i Wolfram (1970, str. 42) primećuju da posebnost afroameričkog engleskog jezika leži u činjenici da ima niz gramatičkih karakteristika koje ne dele drugi dijalekti.

Tradicija afroameričkog engleskog jezika u razvoju ima posledice na društvenu konstrukciju ovog jezika koja je evoluirala tokom decenija. Na primer, ovi strukturalni opisi naglašavaju uniformnost afroameričkog engleskog jezika u odnosu na njegove varijacije u regionalnom i društvenom prostoru. Labov (1972), stoga, primećuje da je to "relativno ujednačen dijalekat kojim govori većina mladih crnaca u većini delova Sjedinjenih Američkih Država danas". Takođe se govori u većini ruralnih područja i koristi u neformalnom govoru mnogih odraslih. Jedan od zaključaka koji je proizašao iz prvog talasa deskriptivnih studija afroameričkog engleskog jezika bilo je zapažanje da zajednički skup strukturalnih karakteristika predstavlja narodni govor Afroamerikanaca. Ove karakteristike uključuju skup kanonskih morfosintaktičkih struktura kao na primer u rečenici "*She play ball*" odsustvo kopule i pomoćnog glagola *be* i nastavka *s* za treće lice jednine, kao fonološke strukture kao što je slog kod prevokalne redukcije suglasnika, na primer "*Wes' Africa*"; labijalizacija neinicijalnih interdentalnih frikativa na primer, *baf* umesto *bath* ili postvokalno *r* kao na primer u reči *fea'* umesto *fear*. Strukturalno zasnovana definicija je takođe privilegovala jezičku strukturu fonologije i morfosintakse, jer ne postoji razlog da ovi nivoi jezika indeksiraju etnolingvistički repertoar u odnosu na diskurs, naraciju, pa čak i leksičke jedinice (Smitherman, 1977). Očigledna transregionalna distribucija zajedničkog skupa karakteristika afroameričkog engleskog jezika čini se izuzetnom sociolingvističkom koja su upoznati sa regionalno lociranim varijetetima evropsko – američkog engleskog jezika, a strukturalna homogenost afroameričkog engleskog jezika je postala sociolingvistički aksiom. Iako empirijska istraživanja podržavaju međuregionalno vernakularne strukturalne karakteristike afroameričkog engleskog jezika (AAE), dalja istraživanja otkrivaju značajnu varijabilnost u upotrebi karakteristika koje su u korelaciji sa nizom društvenih, regionalnih, situacionih i psihosocijalnih faktora. Bonfiglio smatra da „čak i unutar skupa zajedničkih karakteristika koje mogu ujediniti afroamerički engleski jezik, postoji velika varijabilnost unutar i među zajednicama koja je potcenjena u iluziji homogenosti“ (Bonfiglio, 2002, str. 62). Spirs i Hinton smatraju da bi se afroamerički engleski trebao odnositi na jedan jezik koji

objedinjuje mnoge regionalne i društvene varijante engleskog jezika koji koriste Afroamerikanci (Spears i Hinton, 2010, str. 3). Među ovim varijantama je afroamerički standardni engleski, koji je u velikoj meri lišen društveno stigmatiziranih gramatičkih karakteristika, iako njegovi govornici koriste neke nestigmatizovane, kamuflirane sintaksičke forme (Wolfram, 1994) i nose neke nestigmatizirane fonetske osobine (Farrington, 2011), zajedno sa konverzacijskim diskursnim markerima koji ih etnički indeksiraju. Labov proučava upotrebu lingvističkih varijanti sa strane različitih društvenih grupa (niža klasa, radnička klasa, niža srednja klasa, viša klasa) u različitim govornim situacijama (slobodan govor, izborni govor, stil govora, minimalni izgovor). Najupečatljiviji rezultat je da takozvani predstavnici niže srednje klase više rade na normalnom prestižnom predstavniku više srednje klase kako bi postali svesni govornih situacija (stil govora), što dovodi do takve hiperkorektnosti; Centralno značenje poznatih jezičkih normi za zajednice govornika (Halwachs, 200, str. 197).

Među sociolingvistima postoji pretpostavka da Afroamerikanci srednje klase ne govore vernakularnim afroameričkim engleskim jezikom, tako da postoji prilično jasna društvena dihotomija u upotrebi vernakularnog afroameričkog engleskog i standardnog afroameričkog engleskog jezika (Weldon, 2004). Veldonove studije su važan naučni doprinos u ispitivanju jezičkih varijacija Afroamerikanaca u društvenim slojevima i u različitim društvenim okruženjima. Veldonova studija dihotomije, otkriva razlike između standardnog i vernakularnog afroameričkog engleskog jezika, a takođe postavlja pitanja o ulozi lične prezentacije u javnosti, uključujući stepen stilskog pomaka, performativne promene kodova i postojanost vernakularnih varijanti u govoru istaknutih Afroamerikanaca u formalnijim javnim okruženjima. Afroamerička zajednica govori jezikom koji uključuje jednu od najizrazitijih varijanti američkog engleskog jezika, onaj koji bogato oslikava procese sociolingvističke teorije i metodologije.

Američki sleng

Sleng je neformalni tip jezika koji se češće koristi u govoru nego u pisanju i obično je ograničen na određeni kontekst ili grupu ljudi, a obično nastaje u malim društvenim grupama. Za ove grupe, to je kod koji utelovljuje njihove posebne vrednosti i ponašanje i jača njihovu ekskluzivnost (Thorne, 2005, str. 7). Sleng je univerzalni način govora, star koliko i čovenčanstvo. Sleng zapravo ima svoje korene u najdubljim delovima uma, u nesvesnom (Kipfer i Chapman, 2007, str. 10). Iako mnogi ljudi smatraju da je sleng neprihvatljiv u društvu, očigledno je da sleng primetno raste kroz filmove, televiziju, novine i časopise; on postaje šira upotreba u ulozi svakodnevnog diskursa. Kada je reč o američkom slengu, on se pojavljuje na različite načine. Jedan od njih je da dolazi iz različitih potkulturnih grupa društva. Kako vreme prolazi, društvo u razvoju povećava resurse slenga i obogaćuje svoj kontekst. Termine slenga iz potkulturnih grupa usvajaju svi ljudi. Mladi su naročito aktivni u stvaranju slenga. U razgovoru koriste žargonske izraze kako bi pokazali svoj stav prema društvu ili vlastiti način razmišljanja. Žargonski izrazi imaju određene prepoznatljive funkcije. Prvo kao i svaka nova kovanica, sleng može popuniti prazninu u postojećem leksikonu. Na primer, u standardnom engleskom jeziku ne postoji nijedan glagol koji bi definisao društveni dogovor, stoga su

američki adolescenti usvojili reč "*ding*" ili "*dingo*". Drugo žargonski izraz može biti zamenjen postojećim terminom – što lingvisti, nazivaju "releksikalizacija", kao na primer, za reč uzbudljivo, umesto reči "*exciting*" koristi se reč "*blamming*". Korisnici slenga imaju tendenciju da izmisle mnogo više sinonima nego što je potrebno. Na primer, kriminalci mogu imati više od desetak reči za oružje poput (*gat, cronz, iron, chrome*) ili za doušnike (*canary, grass, snout, stoolie*); ovaj fenomen je opisan kao "prekomerna leksikalizacija" (Thorne, 2005, str. 9), a nastaje zato što reči o kojima je reč imaju simboličnu snagu iznad svojih primarnih značenja. Dakle, američki sleng proizvodi društvo. To je jedna od jezičkih varijanti koju ne možemo odvojiti od njenog društvenog porekla i društvenog okruženja. Američki sleng, Amerikanci koriste u komediji kako bi postigli humoristični efekat. Humor američkog slenga predstavljen je u smislu fonetskog humora. Veliki broj reči iz američkog slenga koristi eufoniju kako bi se postigao cilj da se te reči lako razumeju i pamte, kao i da budu živopisne. Sleng je dakle, kolokvijalni jezik koji se sastoji od novih ili ustaljenih reči koje se maštovito koriste kako bi se osigurao živopisan i komični efekat (Claiborne, 1983, str. 65). Rima je uobičajena fonetska metoda u američkom slengu kako bi se postigao komični efekat. Postoji mnogo primera: *bee's knee* (izvanredni ljudi); *fender – bender* (sitnica); *razzle – dazzle* (karneval). Upotreba rime u američkom slengu pomaže ljudima da osete ritam zvukova, upravo zbog toga Torn smatra da je "sleng poezija svakodnevnog života" (Thorne, 2005, str. 7). Stoga pronalazimo sleng i u američkoj pop muzici, na primer u pesmi Kaith *Urban Blue Ain't your Color*, gde je reč *ain't* upotrebljena umesto reči *isn't*. Budući da internet transformiše način na koji se koristimo našim sistemom znakova i razgovorom između govornika i slušaoca, sleng pronalazimo i na internetu. Sajber sleng ima dva aspekta. Prvo, onlajn komunikacija je generisala sopstveni vokabular, odnosno žargon, poput reči (*spam, blogging, phishing*) i neformalne skraćenice ili komične termine (*noob, addy, barking moonbat*) koje se svrstavaju u sleng. Količina sajber slenga je mala, ali internet omogućuje prikupljanje, klasifikaciju i promovisanje slenga iz drugih izvora poput članaka koje pišu entuzijasti. Zanimljivi su i leksikoni koji objavljuju izraze i daju svoja objašnjenja i primere slenga (Thorne, 2005, str. 12). Internet omogućava globalizaciju slenga, posebno slenga u američkom engleskom jeziku. Drugo, razmena tekstualnih poruka pokrenula je promene u kulturi komunikacije, posebno među mladima, koji koriste internet pričaonice. Tendenciju za sajber slengom imaju tinejdžeri i studenti. Obično koriste sleng izraze koje su čuli od muzičara ili neke druge javne ličnosti. Na primer reč "*crazy*" ima izvorno značenje "*lud*", ali je pop muzičari koriste na potpuno drugačiji način sa značenjem "*uzbudljivo*". Odrasli, odnosno stariji Amerikanci se relativno malo služe slengom. Slengom se ponekad služe u nekom vrlo neformalnom okruženju, posebno u razgovoru sa bliskim prijateljima ili članovima porodice. Većina ljudi koja upotrebljava sleng čini grupu ljudi koja želi jedinstvenost, stoga je logično da sleng postoji onoliko dugo koliko postoji američki engleski jezik. Pitanje zašto se sleng razvija unutar jezika je još uvek bez odgovora. Bez obzira na to, postojanje slenga možemo objasniti analizom i dati odgovor na pitanja kako i zašto postoji. Strane reči su uobičajeni izvor slenga, kao i regionalne varijacije standardnih reči. Isto tako sleng uključuje elemente žargona u grupama od posebnih interesa, na primer u grupama profesionalne,

sportske i kriminalne potkulture. Dakle, sleng je leksička inovacija unutar određenog kulturnog konteksta. Ponekad strane reči iz slenga postaju deo standardnog američkog engleskog jezika. Sleng se smatra najnižim oblikom komunikacije. Mnogi osuđuju upotrebu slenga u američkom engleskom jeziku jer veruju da on podriva standardni jezik i da se loše odražava na njegove korisnike.

ZAKLJUČAK

Amerika, sa svojom ogromnom teritorijom, velikim brojem jezika, te raznolikošću ekoloških, društvenih, kulturnih i jezičkih jedinica, predstavlja odlično područje za sociolingvističko istraživanje. U mnogim oblastima Amerike, bilo je izrazito odsustvo ekstenzivnog prebacivanja kodova, koliko je poznato, bilingualni govornici su naporno radili da razdvoje svoje jezike, često iz društvenih razloga, jer se na jezik gleda kao na znak identiteta, kao što revitalizacija jezika za ameirčke starosedeoce predstavlja prioritet jer je jezik za njih srce plemenskog identiteta, dok je drugima jednostavno bilo društveno prikladno govoriti jezikom zajednice u kojoj se govornik nalazio. U oba slučaja pažnja je bila posvećena onim aspektima jezika koji su najpristupačniji, posebno osnovni izbor vokabulara. Govornici drugog jezika imaju tendenciju da se fokusiraju i na vokabular. Manje je pažnje posvećeno čvrsto integrisanim gramatičkim konstrukcijama, posebno morfologiji, koje su manje dostupne i manje izomorfne u nepovezanim jezicima. Opstanak jezika američkih starosjedelaca je od suštinskog značaja za uspeh plemenskih zajednica i načina života američkih domorodaca, budući da jezik predstavlja njihov identitet, jer kada su jezici određene zajednice ugroženi, ugroženi su i sami govornici te zajednice. Kada je u pitanju afroamerički engleski jezik danas, prihvaćeno je da većina gramatike potiče iz engleskih dijalekatskih izvora, posebno iz dijalekata doseljenika koji su se naselili na američkom području tokom sedamnaestog i osamnaestog veka. Koreni ovog jezika su uspostavljeni tokom prvog veka britanske kolonijalizacije Amerike, u oblasti Virdžinije i Merilend, a kasnije u Džordžiji i Karolini. Društveni uslovi juga bili su povoljni za afroamerikance koji su radili na plantažama da steknu relativno bliske aproksimacije dijalekata kojima su govorili doseljenici iz Engleske. Budući da su Afroamerikanci bili izloženi raznim dijalektima britanskog engleskog jezika oblikovanim uticajem afričkih jezika, a moguće i kreolskim varijantama koje su uveli robovi dovedeni sa Kariba na tlo Amerike, afroamerički engleski jezik je evoluirao u pozadini kontinuiranog jezičkog kontakta. Jedna od jezičkih varijanti američkog engleskog jezika je sleng. Sleng predstavlja proizvod kulture američkog društva; to je neka vrsta sociodijalekta. Karakteristike slenga su humor, sažetost i originalnost. Ove karakteristike čine američki sleng drugačijim od drugih jezika. U radu su anlazirani društveni faktori slenga. Prva društvena funkcija je težnja za identitetom koji je simbol podele grupa u društvu. Druga funkcija je izražavanje emotivnog osećaja korisnika slenga. Treća funkcija je postizanje pristojnosti, što znači da sleng služi samo fatičkoj funkciji i doprinosi održavanju naše pozitivne strane u svakodnevnoj komunikaciji. Razvoj slenga se ne može odvojiti od društva. Kako se društvo sve više razvija, tako i upotreba slenga postaje sve složenija. Da bi

se razumela američka kultura i američko društvo, nepohodno je da se sleng što više proučava.

Na kraju možemo zaključiti da jezik nije samo skup reči, niti je jedan jezik zamenjiv drugim. Na mnogo načina jezik je kultura.

LITERATURA

1. Bloomfield, L. (1956) *Language and Linguistics*, George Allen & Unwin LTD. London, Museum Street.
2. Bloomfield, L. (1946) *Bloomfield's Algonquian Sketch*. University of Manitoba.
3. Bloomfield, L. (1914) *An Introduction to the Study of Language*. New York: Henry Holt.
4. Boas, F. (1911) *Introduction to the Handbook of American Indian Languages*. Vol. 1, p. 1 – 83, Bureau of American Ethnology, Bulletin 40, Washington: Government Print Office.
5. Bonfiglio, Thomas P. (2002) *Race and the Rise of Standard American English*. Mouton: DeGruyter.
6. Bugarski, R. (2003) *Uvod u opštu lingvistiku*. Beograd: Čigoja štampa.
7. Claiborne, R. (1983) *Our Marvelous Native Tongue*. New York: Time Books
8. Farrington, Charles R. (2011) *Devoicing in African American English: A Longitudinal and Apparent Time Analysis*. Capstone project, Raleigh, North Carolina State University.
9. Fasold, W., Wolfram, W. (1970) *Some Linguistic Features of Negro Dialect in Teaching Standard English in the Inner City*. Washington, DC: Center for Applied Linguistics.
10. Halwachcs, D. H., Glavocki-Bernardi, Z., Kovačec, A. (2001) *Uvod u lingvistiku*. Zagreb: Školska knjiga.
11. Ivić, M. (2001) *Pravci u lingvistici*. Beograd: Biblioteka XX veka
12. Kipfer, B., Chapman, R. (2007) *Dictionary of American Slang*. New York: Collins
13. Labov, W. (1972) *Language in the Inner City: Studies in the Black English Vernacular*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
14. Labov, W. (1966) *The Social Stratification of English in New York City*. Washington: Center for Applied Linguistics.
15. LeSourd, P. (1993) *Accent and Syllable Structure in Passamaquoda*. New York & London: Garland.
16. Lippi – Green, R. (2012) *English with an Accent: Language, Ideology, and Discrimination in the United States*. London: Routledge.
17. Milroy, J. (2001) *Language Ideologies and the Consequences of Standardization*. Journal of Sociolinguistics.
18. Radovanović, M. (1986) *Sociolingvistika*. Novi Sad: Dnevnik.
19. Rickford, J. (1999) *African American Vernacular English: Features, Evolution and Educational Implications*. Malden, MA: Blackwell.

20. Smitherman, G (1991) *What is Africa to Me? Language Ideology and African American*. American Speech.
21. Smitherman, G (1977) *Talkin' and Testifyin': The Language of Black America*. Boston: Houghton Mifflin.
22. Sapir, E. (1949) *Culture Language and Personality: Selected Essays*. University of California Press.
23. Spears, A., Hinton, L. (2010) *Language and Speakers: An Introduction to African American English and Native American Languages*. Transfroming Anthropology.
24. Swadesh, M. (1934) *The Phonemic Principle*. Language 10.
25. Thorne, T. (2005) *Dictionary of Contemporary Slang*. London: A & C Black Publishers Ltd.
26. Trudgill, P. (2000) *Sociolinguistics: An Introduction to Language and Society*. Penguin Books.
27. Wardhaugh, R., Fuller, M. (2015) *An Introduction to Sociolinguistics*. Wiley – Blackwell
28. Weldon, T. (2004) *African American English in the Middle Class: Exploring the Other End of Continuum*. Paper presented at New Ways of Analyzing Variation 33, Michigan.
29. Whorf, B. (1956) *Language, Thought and Reality*. Wiley – Blackwell.
30. Wolfram, W. (2011) *The African American English Canon in Sociolinguistics, in Contours of English and English Language Studies*. University of Michigan Press.
31. Wolfram, W., Shilling, N. (2016) *American English Dialects and Variation*. Edition History: Wiley – Blackwell.

SUMMARY

The aim of this paper is to examine current sociolinguistic issues in America. This paper also analyzes a variant of English language spoken in the United States, and include domestic variant of native speakers, as well as ethnic variats such as Afro American English and Native American English and American slang. Very early, efforts were made to prove that certain parts of the beliefs and customs of Native Americans agreed with those of the Old World. Such agreements were considered as proof that Native Americans belonged to one of the races listed in biblical history; and the theory that they represent the lost tribes of Israel was often put forward and maintained for a long time. The American English Language is very important issue in sociolinguistics, since it is related to identity, not to the geographical location. As soon as researchers began to explore American English Language, it became of the great interest.